

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU tarafından Anayasanın 98'inci, Meclis İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygıyla arz ederim. 04.09.2026

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

Tüketicinin sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişim hakkının korunması amacıyla, market raflarından alınan numunelerin sayısının artırılması, çoklu pestisit analizlerinin yaygınlaştırılması ve analiz sonuçlarının kamuoyuna şeffaf biçimde açıklanması konusunda Bakanlığınızın yeni bir çalışma veya mevzuat değişikliği hazırlığı bulunmakta mıdır? Güvenilir ve sağlıklı gıdaya erişim, insan sağlığının korunmasının en temel unsurlarından biridir. Tarımsal üretimde kullanılan pestisitlerin mevzuata aykırı, aşırı veya kontrolsüz biçimde kullanılması ise yalnızca bir tarım ve gıda denetimi meselesi değil, aynı zamanda doğrudan bir halk sağlığı sorunudur.

Pestisit kalıntılarının insan sağlığı üzerindeki olası etkilerinin yalnızca ürünlerin yasal limitlere uygun olup olmadığı üzerinden değerlendirilmesi yeterli değildir. Özellikle farklı pestisitlere aynı anda maruz kalınmasının, uzun süreli düşük doz maruziyetinin ve çocuklar ile gebeler gibi hassas gruplarda oluşabilecek risklerin de kamu otoritelerince izlenmesi gerekmektedir.

Greenpeace Türkiye tarafından 1 Eylül 2026 tarihinde yayımlanan araştırmada, İstanbul'da A101, BİM, CarrefourSA, Migros ve ŞOK marketlerinden alınan 20 domates örneğinin bağımsız laboratuvarında analiz edildiği; bu örneklerin 3'ünde mevzuata aykırılık, 7'sinde ise üçten fazla pestisit tespit edildiği açıklanmıştır. Araştırmada ayrıca Türkiye'de kullanımı yasaklanmış bir etken maddenin de tespit edildiği ileri sürülmüştür.

Söz konusu araştırmanın sonuçları doğru olsun veya olmasın, 20 ürün üzerinde gerçekleştirilen sınırlı kapsamlı bir araştırmanın dahi kamuoyunda ciddi bir sağlık endişesi oluşturması, ülkemizde pestisit maruziyetinin insan sağlığı bakımından ne ölçüde izlendiği sorusunu gündeme getirmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından pestisit kalıntılara yönelik resmî denetimlerin yürütüldüğü ifade edilmektedir. Ancak bu denetimlerin sonuçlarının Sağlık Bakanlığının hastalık, kanser, doğumsal anomaliler, nörolojik hastalıklar, hormonal bozukluklar ve diğer olası sağlık etkilerine ilişkin verileriyle ilişkilendirilip ilişkilendirilmediği kamuoyu tarafından bilinmemektedir.

Diğer taraftan, Tarım ve Orman Bakanlığınca 2026 yılında pestisit kullanımının izlenmesine yönelik yeni sistemlerin devreye alındığı açıklanmıştır. Bu gelişme, pestisit kullanımına ilişkin veriler ile insan sağlığına ilişkin verilerin birlikte değerlendirilmesi açısından önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Devlet, vatandaşın yalnızca satın aldığı gıdanın güvenli olup olmadığını değil, o gıdaya maruz kalmanın toplum sağlığı üzerindeki uzun vadeli sonuçlarını da izlemek zorundadır.

Bu nedenle, Greenpeace araştırmasının ardından yalnızca ilgili marketlerde ürün denetimi yapılması değil, Türkiye'de pestisit maruziyetinin halk sağlığı boyutuyla bilimsel ve epidemiyolojik olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda:

1. Greenpeace Türkiye'nin 1 Eylül 2026 tarihinde yayımladığı ve marketlerde satılan domateslerde mevzuata aykırı pestisit kalıntıları bulunduğunu ileri sürdüğü araştırma Bakanlığınız tarafından halk sağlığı açısından incelemeye alınmış mıdır? Araştırmada belirtilen sonuçların bağımsız olarak doğrulanması için Bakanlığınız bünyesinde herhangi bir çalışma başlatılmış mıdır?
2. Greenpeace araştırmasında bir domates örneğinde Türkiye'de kullanımının yasaklandığı belirtilen bir pestisit etken maddesinin tespit edildiği iddiası dikkate alınarak, söz konusu maddenin insan sağlığı açısından oluşturabileceği risklere ilişkin Bakanlığınız tarafından değerlendirme yapılmış mıdır?
3. Bir gıda ürününde aynı anda üç veya daha fazla farklı pestisit bulunmasının insan sağlığı üzerindeki kümülatif veya birleşik etkilerini değerlendiren bir risk değerlendirme mekanizması Sağlık Bakanlığında bulunmakta mıdır? Bulunmuyorsa böyle bir mekanizma kurulması planlanmakta mıdır?
4. Özellikle bebekler, çocuklar, gebeler, emziren kadınlar ve kronik hastalığı bulunan bireylerin pestisit maruziyetine karşı daha hassas olabileceği dikkate alınarak, bu gruplara yönelik pestisit maruziyetini izlemeye ilişkin özel bir program veya sağlık politikası uygulanmakta mıdır?
5. Tarım ve Orman Bakanlığının tespit ettiği yüksek veya mevzuata aykırı pestisit kalıntılarının bulunduğu bölgelerde yaşayan nüfusa yönelik uzun dönemli halk sağlığı izlemi yapılmakta mıdır? Bu bölgelerde kanser, nörolojik hastalıklar, üreme sağlığı ve doğumsal anomaliler açısından özel bir epidemiyolojik çalışma yürütülmekte midir?
6. Bakanlığınız ile Tarım ve Orman Bakanlığı arasında, "tarladan sofraya pestisit maruziyeti ile insan sağlığı" ilişkisini ortaya koyacak ortak bir ulusal izleme ve erken uyarı sistemi kurulması planlanmakta mıdır? Vatandaşların hangi gıdalarda hangi pestisitlerin tespit edildiğini ve bunun insan sağlığı bakımından oluşturduğu riskleri açıkça görebileceği kamuya açık bir sağlık risk haritası oluşturulacak mıdır?

04.09.2026

